

Isaac and all the things he doesn't understand.

De Kritiek van de pragmatiek

Pieter De Buysser

Voor Miles O'Shea, Katrin, Lohmann and Lisa Man.

“The challenge of modernity is to live without illusions and without becoming disillusioned.”

Antonio Gramsci

“Daß ich erkenne, was die Welt
Im Innersten zusammenhält.”

Goethe, Faust 1

Colofon:

“Isaac and all the things he doesn't understand”

van Pieter De Buysser

werd geschreven met steun van het Vlaams Fonds voor de Letteren

en ging in première op 11 april 2008 in de Beursschouwburg

rechten: Sabam

JUBILEE: Hoe moet je beginnen ?

ABDIEL: Start.

ISAAC: Ik heette Isaac, mijn vader had een groot bedrijf, vleeswaren, van fokkerij tot slachterij, half Europa leefde van zijn gehakt.

ABDIEL: Tot nu.

ISAAC: Mond-en klauwzeer.

JUBILEE: Alle dieren zijn dood.

ISAAC: Ze zijn de kadavers aan het ruimen.

ABDIEL: Dieren en mensen.

ISAAC: Heel veel mensen hebben besmet vlees gegeten.

ABDIEL: Die krijgen gele blaasjes, met onderaan wild vlees dat zich wortelt in het zenuwstelsel, je krijgt spasmen en na een week is het gedaan.

JUBILEE: De regering heeft nog geprobeerd in te grijpen.

ISAAC: Maar te traag.

ABDIEL: Veel mensen dood.

JUBILEE: Dieren ook. Niet alleen varkens en runderen, maar ook vogels, konijnen, insecten. De wormen aten van de kadavers, de vogels aten de wormen, de honden likten de dode vogels: een circl die krakend ineenkrimpt.

ABDIEL: Het is heel snel gegaan.

JUBILEE: Het moest er eens van komen.

ADIEL: Hoeveel mensen zouden er al gestorven zijn?

JUBILEE: Ik denk dat we beter tellen wie er nog leeft.

ISAAC: Ik leef.

ABDIEL: Ik ook.

JUBILEE: Wel, ik ook dan.

ISAAC: Beste papa. Ik kom naar jou. Voor het eerst. Ik spreek je aan, voor het eerst. Ik weet dat je mijn vader bent. Als ik zeg dat je mijn vader bent dan ben je mijn vader. Ik zeg dat ik wil dat jij mijn vader bent. Hoor je mij? Vader. Het wordt tijd dat je er voor iets tussen zit. Je weet niets van mij, en wat weet ik van jou? Ik ben naar privéscholen geweest, universiteiten, in Zwitserland en Engeland. Waar was je al die tijd? Hoe kon ik weten wat ik moest doen? Nu is het bijna te laat. Je bent ziek nu, net zoals honderden duizenden anderen, en jij bent de bron. Mond –en klauwzeer. Dat jij

dat uitzaait is logisch. Geen klauwtjes kregen grip op u, geen mond kreeg je over je lippen. Jij bent het dominante raadsel. Confuse and conquer, vuile heerser. Je hebt mij op de planeet gespoten en alsof dat nog niet genoeg was heb je me iedere mogelijkheid dat te verstaan ontnomen. Je hebt er wel voor gezorgd dat ik kon leren, ik heb veel geleerd, op jouw kosten, en ja, ik weet uit welk materiaal de geheimen zijn opgetrokken van onze economie, van ons rechtstelsel, ik ben zelfs gediplomeerd econoom en jurist, maar ik begrijp het niet. Ik begrijp niets. Vader, ik zou willen dat je me uitlegt hoe de dingen werkelijk in elkaar zitten, en dat je me zegt wat ik moet doen, want ik weet het niet, ik begrijp het niet. Lieve vader, luister naar mij, ik praat tegen je, ga je nu eindelijk bestaan? Vader, ik wil graag van je houden.

ABDIEL: Hij is misschien al dood.

JUBILEE: Hij heeft misschien nooit geleefd. Ik heb daar geen probleem mee. Ik ben wees en ik weet dat ik wees ben.

ISAAC: Zeg dat niet.

JUBILEE: Isaac, sommige dingen zijn perfect te verstaan, het zou goed zijn moest je die dan ook gewoon verstaan: ik ben wees.

ISAAC: Iedereen die leeft moet een vader en een moeder hebben.

ABDIEL: Dat is nu inderdaad wel juist Jubilee, je hebt daarnet gezegd dat je leeft, dan moet je daar wel een papa en een mama bij nemen.

JUBILEE: Ik kan perfect leven zonder vader. Omdat mijn opdracht duidelijk is: ik ben zijn meid, dienen is mijn opdracht. Dat is zo van mijn geboorte tot het eind van mijn dagen. Omdat ik dat weet heb ik niemand nodig die mij bevoogd. Ik ben van de vrijheid bevrijd.

Heeft hij je ooit verteld hoe het gekomen is dat ik zijn meid ben?

ABDIEL: Ik geloof niet dat we aan dat soort dingen al veel tijd hebben besteed, schat?

ISAAC: Ik wil het je wel vertellen, mijn vader was al heel vroeg actief in China. Op een dag moest er een berg gedynamiteerd worden zodat er een snelle, brede weg naar zijn fabriek zou kunnen worden aangelegd. Hij vond een vennoot. Een betrouwbare, dappere, wijze man wiens vrouw op punt stond te bevallen van een dochter.

JUBILEE: Mijn vader is een spiegelbeeld dat zijn eigen ruiten ingooit. Hij bestaat niet meer dan als licht dat door een deur ontglipt en zich nergens ophoudt, zo weet ook mijn vader van geen ophouden.

ISAAC: Nee, nee, je vader was een aannemer, en hij werkte voor mijn vader. Hij had een tunnel in de berg gehakt en was zelf het dynamiet gaan plaatsen.

JUBILEE: Mijn vader is de vernietiging van iets dat niet bestaat. Op zijn best is hij de leegte te paard.

ISAAC: Nee. Je vader kroop op zijn handen en voeten in de schacht, plaatste de explosieven en op het moment dat hij de twee draadjes aan elkaar bevestigde riep zijn collega: “gefeliciteerd, je hebt een dochter!” Hij wist zijn handen te beheersen, maar een traan van vreugde kon hij niet bedwingen, en het zout van zijn traan zou de explosieven tot ontploffing hebben gebracht. De berg weg. Je vader weg.

Je moeder is van verdriet gestorven. Mijn vader heeft jou – weeskindje- geadopteerd. Dat ben jij, Jubilee. Het kleine, gele offerdier. Je werd aan mij toevertrouwd. Je moest mijn meid worden, maar je werd mijn zus.

JUBILEE: Je vader heeft mijn leven gered. Hij is ook mijn vader.

ISAAC: We moeten hem zien te vinden voor hij sterft.

JUBILEE: Abdiel, ik ben Isaacs zus, maar ik ben ook zijn meid.

ISAAC: Op de privéscholen, op de universiteiten, altijd was ze bij me. Ze is de beste dienstster die ik me kan dromen, hoewel zij geen enkele studie heeft gevolgd werkt ze uitstekend als mijn assistente.

ABDIEL: En ik moet zeggen dat je ook heel goed kan poetsen.

JUBILEE: Dank je wel.

ABDIEL: Alleen jammer dat ik er niet van houd wanneer iets proper is.

JUBILEE: Ik kan dingen ook vuil maken als je me dat vraagt?

ABDIEL: Dat doe ik zelf wel.

ISAAC: Engel, we waren daar al aan voorbij. Het gefrommel en gevit, het genuk en gepluk, we hadden dat achter ons, ik had je hoofd al in mijn handen gelegd en ik had je al engel genoemd. De dagen van wroeten en vechten en pitsen en bijten, het is voorbij, we maken ons klaar om voor mijn vader te komen.

ABDIEL: Hij noemt mij engel.

ISAAC: En zij gaf zich over aan het woord.

JUBILEE: Gefeliciteerd. Als je wil zal ik uw papa en uw mama laten weten dat je nu een engel bent dus dat het in orde is gekomen met jou?

ABDIEL: Zwijg van mijn papa en mijn mama!

JUBILEE: Ik wou alleen maar helpen.

ABDIEL: Wat weet jij van mijn ouders?

JUBILEE: Ik weet alleen wat jij zegt, ik doe alleen wat jij zegt.

ABDIEL: Hier wordt niet over mijn vader en moeder gesproken, niet.

JUBILEE: Akkoord.

ABDIEL: Ik heb niets meer met hen te maken.

ISAAC: Het is intussen al vier jaar geleden dat ze thuis is weggelopen.

ABDIEL: En het is twee jaar geleden dat ik voor het eerst engel werd genoemd, door jou.

ISAAC: Het station van Zürich, het was laat. Ik had een hele dag in de bibliotheek gewerkt, en was op weg naar de luchthaven. Ik zou 's nachts vliegen, de volgende dag had ik een colloquium in Oxford. Het was warm.

ABDIEL: Het was koud.

ISAAC: Het was midden augustus en rond het station liepen meisjes schaars gekleed.

ABDIEL: Ik was geen meisje meer, ik was een kat.

ISAAC: In het stationsbuffet ging ik door mijn nota's.

ABDIEL: Hij zocht mij met zijn ogen.

ISAAC: Ik was een mathematisch model aan het ontwikkelen. Ik zou het de volgende dag presenteren. Een algoritme dat het proces verklaart waarom ieder economisch systeem bedreigd wordt, levensbedreigd wordt door het offer. Ik had een axioma waarin duidelijk werd wat de werkelijke impact is van een offer op een economie. Hoe radicaal ondermijnend, hoe fataal en levensbedreigend ook, op termijn wordt het economisch systeem immuun voor het offer. Het gevolg daarvan is dat er mutaties, nieuwe vormen van offers ontstaan die telkens opnieuw het economisch systeem aanvallen. En wat blijkt nu? In plaats van de economie te ondermijnen en fataal te gronde te richten, dwingen die offervirussen de economie zichzelf opnieuw uit te vinden. De zichzelf opnieuw uitvindende economie dwingt op haar beurt opnieuw de offervirussen tot mutatie, waardoor zij opnieuw de economie kunnen aanvallen, waardoor die zich opnieuw aanpast, zichzelf opnieuw uitvindt tot de volgende mutatie van een offer zich aandient. Het dodelijke, fatale, radicale offer blijkt het élan vital van de economie te zijn! De economie dankt haar levenskracht aan de terreur van het offer die haar probeert te vernietigen! En zonder economie zou er geen sprake kunnen zijn van de radicale, onlogische, sublieme, hersenschorscheurende schoonheid van het offer!

ABDIEL: Hij knikte duidelijk in mijn richting en ik dacht misschien verdien ik vanavond nog eens iets. Ik ben altijd heel selectief geweest. Virussen in deze branche

zijn de pest. Maar het is verbazend hoe snel het went. Hij heeft mij een glas aangeboden.

ISAAC: Er kwam een mooi, gekwetst meisje naast mij staan en vroeg of ze iets mocht drinken op mijn kosten. Ze heeft een thee gedronken.

ABDIEL: Je deed teken en je hebt me thee met rum aangeboden. Je vroeg wat een mooi meisje als ik 's avonds in de stationsbuurt deed. Ik zei: ik houd hier de wacht. Waarvoor vroeg je? Ik zei opdat ooit het ogenblik zou komen dat er gegeven wordt, zonder afrekening. Je vroeg hoe lang wacht je zo al? Ik zei al 24 jaar. Maar pas vier jaar geleden werd duidelijk dat in mijn dorp in Beieren dat ogenblik niet zou aanbreken. Ik heb dan mijn laarsjes aangedaan.

Ik zei: "dag papa, dag mama. Ik ga het vuur aan de schenen van de sterren leggen."

ISAAC: En je bent beginnen zingen.

JUBILEE: Ik was op je bureau in Oxford op jou aan het wachten. Ik had je powerpoint presentatie klaar gemaakt, en je een pakje nieuwe stiften gekocht. Je was altijd stipt op tijd. En ineens kwam je niet opdagen. Er was lichte paniek. Je verwittigde altijd. Na drie dagen had je nog altijd niets van je laten horen. Ik ben bij de rector geroepen, hij vroeg me wat ik wist, ik was even radeloos. Hij zei dat hij erg op je gesteld was en bijzonder veel van je verwachtte. Hij stemde ermee in dat ik je zou gaan zoeken.

ISAAC: Het eerste wat ik gedaan heb is mijn gsm in het meer van Zurich gooien. Dan heb ik je gekust, en dan zijn we de trein op gestapt, zonder te weten naar waar.

JUBILEE: Na twee weken pas hebben mekaar gevonden in het station van Napels. Je had me gebeld vanuit een telefooncel, aan de voet van de Vesuvius. Je zei dat je vanaf dan zeker wist dat ik je zus was.

ABDIEL: Hij was zo blij dat hij je zag.

ISAAC: En sindsdien reizen we al twee jaar met ons gedrieën, onafscheidelijk.

ABDIEL: Niemand vroeg ons iets, niemand zei ons iets, alles kon, alles mocht. We hebben in schuren geslapen en in Hiltons, we hebben gerookt en gevreëen, gedanst en geslapen. Istanbul, Berlijn, Stockholm, Andaluzië en de steppen: de hele wereld was een leeg gat en wij draaiden er in rond als een dansende derwisj.

ISAAC: Tot we over de kadavers struikelden.

ABDIEL: We leefden van het geld van papa.

JUBILEE: Maar papa hebben we nooit gezien. Hij vroeg niets, zei niets.

ABDIEL: Een oogverblindende, genereuze eclips.

ISAAC: Maar nu hij op sterven ligt kunnen we niet meer om hem heen.

ABDIEL: Hij verschijnt wanneer hij verdwijnt.

JUBILEE: Als jij het zegt.

ISAAC: Ik zeg dat, ja. En jij gaat dat ook zeggen.

JUBILEE: Hoe moet ik dat doen?

ISAAC: Zeg mij na: Vader, waar ben je?

JUBILEE: Vader, waar ben je?

ISAAC: Zeg: “Vader, ik mis je.”

JUBILEE: “Vader, ik mis je.”

ISAAC: “Vader, zeg mij wat ik moet doen?”

JUBILEE: Vader, zeg mij wat ik moet doen. Isaac, Abdiel en ik hebben lang gereisd, we zijn hier nu aan aangekomen.

ISAAC: Waar is hier?

JUBILEE: Hier, in je huis in de vallei.

ISAAC: Goed, we zijn hier, in zijn huis. Dit is de voorkamer.

ABDIEL: Denk je echt dat je vader hier is?

ISAAC: Ik weet dat als hij rust nodig had hij naar hier kwam.

ABDIEL: Waar is hij dan?

ISAAC: Geduld, je hebt het gezien als we aankwamen: dit is een groot, oud huis.

JUBILEE: Ik noem dit een kasteel.

ISAAC: Dit is een kasteel. En misschien ligt papa hier zijn laatste adem uit te blazen. Zeg mij na. Jij ook Abdiel: “Ik heb je gezocht in ieder scheur in de lucht.” Zeg mij na! “Elke kier in de aarde heb ik betast.”

JUBILEE: Dat hoeft voor mij niet.

ISAAC: Doe wat ik zeg! “Ik heb je horen zwijgen, ik heb je verdwijnen gezien, maar we hebben je nodig.”

ABDIEL: Jubilee, doe wat hij vraagt.

ISAAC: Jij ook Abdiel. Spreek hem aan. De etter loopt door de straten. We kunnen niet voort zo.

ABDIEL: Die plaag is toch niet onze schuld?

ISAAC: Jawel, wij maken deel uit van de geruisloze economie die deze plaag heeft veroorzaakt, of je het wil of niet, we zijn een deel van het groter geheel. Laat ons op zijn minst een dapper deel zijn. Het is te laat om ons ervan af te wenden.

JUBILEE: Maar je weet niet eens of hij hier is.

ISAAC: Hij moet hier zijn.

JUBILEE: Als jij het zegt.

ABDIEL: Rustig schat, je hebt misschien wat zon op je gezicht nodig.

ISAAC: De zon komt hier al duizenden jaren niet meer. Dit huis ligt in de vallei. En geen zon kan mij mijn vader vervangen. We hebben zijn stem nodig. Zijn gloed kan geen zon evenaren.

ABDIEL: Schat, we hebben het zo goed gehad de laatste jaren. Waarom kunnen we niet verder zwerven zoals we deden? Liedjes zingen, zachtjes vrijen, leven van hemeltje lik?

ISAAC: Omdat de wetten van het huis waarin wij leven, de maanzieke logica van onze economie, heeft geleid tot deze afgrijselijke plaag die willekeurig en volstrekt onrechtvaardig mensen laat kreperen van de pijn.

ABDIEL: Oh schat, je was zo zot van de zon. Je had je zorgen, je boeken en je carrière achtergelaten. We zijn zo ongelooflijk gelukkig geweest, we kunnen naar Hongkong gaan vandaag? En dan Mongolië volgende week?

ISAAC: We waren vrolijk. We waren niet gelukkig.

ABDIEL: Oh liefje toch, ik weet dat het niet zo is. En ik weet wat je nodig hebt. Zodra je de zon ziet ga je zingen en vergeet je je vader.

ISAAC: Hier is geen zon.

ABDIEL: Daar kan aan verholpen worden. De techniek staat voor niets.

ISAAC: De techniek heeft deze plaag veroorzaakt. De techniek heeft de langzame dood van mijn vader in gang gezet.

ABDIEL: Oh, zeurpiet. Jubilee, blijf jij bij Isaac? Zing hem een slaapliedje. Ik ga naar buiten. Ik zal ervoor zorgen dat hier morgenvroeg voor het eerst zonlicht binnenvalt. Door dat venster. Dag lieverd, slaap maar zacht.

JUBILEE: (zingt) (het wordt donker)

ISAAC: Papa, ik heb je verraden, ik heb je miskend. Hoe kon ik verwachten dat jij om mij gaf als ik niet eerst om jou gaf? Alsjeblief, papa, vergeef ons, laat ons tot bij jou komen. Help me, hoe meer ik tot je spreek hoe helderder het wordt dat je hier bent. Papa, ruk die deur open, en kom zoals ik naar jou kom. Hoor mij, zie mij, maak dat deze arme woorden van me de hals van een zwaan worden die sierlijk als een dolk ons hart doorboort. Laat ons dan het nieuwe leven beginnen. Het nieuwe leven. Ik begrijp dit niet.

JUBILEE: (zingt) (ze slapen)

(Abdiel komt terug binnen)

ABDIEL: (tegen Jubilee, fluisterend) Slaapt hij?

JUBILEE: Ik denk het.

ISAAC: Nee, ik ben wakker.

JUBILEE: Waar ben je geweest?

ABDIEL: Ik ben de berg opgeklommen.

ISAAC: Je bent gek, het is ijskoud buiten.

ABDIEL: Liefje, morgenvroeg zal je wakker worden met zon op je gezicht.

ISAAC: Hoe? Wat heb je gedaan?

ABDIEL: Zou het je een plezier doen?

ISAAC: Wat is er gebeurd?

ABDIEL: Ik ben de top van de berg opgeklommen.

ISAAC: Het is pikdonker.

ABDIEL: Ja. En morgen vroeg zal het hier lichter zijn dan dat het ooit geweest is.

ISAAC: Heb je papa gezien?

ABDIEL: Morgenvroeg zal je opstaan in de zon.

ISAAC: Ik wil geen zon. De zon laat alleen maar nog sneller de kadavers rotten.

ABDIEL: Hier in huis zijn geen kadavers.

ISAAC: Hoe weet je dat? Heb je mijn vader gezien of gehoord?

ABDIEL: Misschien heb ik hem wel gehoord ja.

ISAAC: Wat zeg je?

ABDIEL: Zou het je een plezier doen?

ISAAC: Waar is hij, hoe gaat het met hem?

ABDIEL: Dat weet ik niet.

ISAAC: Maar heeft hij iets gezegd?

ABDIEL: Misschien wel.

ISAAC: Geen misschien. Ja of nee.

ABDIEL: Nee.

ISAAC: Waar maak je me dan voor wakker!

ABDIEL: Gesteld dat ik je vader had gezien, wat zou je willen dat hij je zegt.

ISAAC: Maar je hebt hem niet gezien?

ABDIEL: Ik vroeg je wat je zou willen dat hij zegt.

ISAAC: Dat hij me ontvangt.

ABDIEL: Maar misschien is hij zo ziek en zo besmettelijk dat hij je niet meer kan ontvangen.

ISAAC: Dan zou ik willen dat hij ons zegt wat we moeten doen.

ABDIEL: En als hij zou gezegd hebben wat we moeten doen, wat denk je dat het zou zijn?

ISAAC: Ik denk dat hij een teken zou willen dat we breken met ons vals verleden.

ABDIEL: Denk je niet, liefje, dat zo'n grote woorden voor nog meer miserie zorgen?

ISAAC: Precies, ik denk dat hij een offer van ons zou vragen.

JUBILEE: Isaac, kunnen we het rustig houden, de mensen zijn al genoeg geplaagd, iedereen loopt hier rond met mond-en klauwzeer, en degene die niet meer rondlopen hangen in hun laatste reutel.

ISAAC: Hij zou een offer vragen dat alle andere offers overbodig maakt, omdat eens ons offer is geplengd, we bevrijd zullen zijn. Na dat offer van ons kan vader rustig sterven. Dan zullen we eindelijk kunnen leven zonder vader, zullen we kunnen leven zonder te begrijpen, zonder te weten.

JUBILEE: Daar begrijp ik niets van.

ISAAC: Volg me.

ABDIEL: Nu? Het is ijskoud buiten.

JUBILEE: En donker.

ISAAC: Kleed je warm aan. We vertrekken nu meteen.

JUBILEE: Ik voel mijn voeten niet meer.

ABDIEL: Drie weken die drie eeuwen lijken zijn we weggeweest, en hier is niets veranderd.

ISAAC: Alles is veranderd.

JUBILEE: Wij zijn veranderd. Als na wat wij gedaan hebben wij nog dezelfde zouden zijn, dan waren wij zoals deze muren van graniet.

ISAAC: En we zijn van vlees en bloed!

ABDIEL: Dat moet je me niet meer zeggen.

ISAAC: Abdiel, kom, geef mij de tekens die we bereid hebben! AH! Hiervoor, liefsten van mij, hiervoor siddert mijn tong als was ze de laatste slang! Als dit volbracht is zijn alle andere offers overbodig. Geef het aan mij!

ABDIEL: Alsjeblief. (ze reikt hem een kussensloop aan.)

ISAAC: Vader, aanvaard dit. Wij hebben gehoord en begrepen wat je van ons gevraagd hebt. En wij hebben het gedaan.

JUBILEE: (wordt draaijerig)

ISAAC: Wij gedrieën vader, wij hebben je dit voorbereid. Neem je tijd, maar kom, kom tevoorschijn en neem dit van ons aan. Jubilee, veeg je mond af, kom hier, en spreek hem aan.

JUBILEE: Ik voel me wat mottig.

ISAAC: Kom hier! Zeg vader wat je gedaan hebt!

JUBILEE: Ik ...kan niet denk ik...

ISAAC: Je hebt het volmaakt uitgevoerd, daar mag je fier op zijn Jubilee, (Jubilee is misselijk) Oh zwak vlees!

ABDIEL: Laat haar even Isaac, wat wil je, vraag het aan mij.

ISAAC: Spreek vader aan en zeg hem wat we gedaan hebben.

ABDIEL: Alsjeblief Isaac, moet dat nu meteen?

ISAAC: We zijn al zover gegaan, we kunnen evengoed nu gewoon doorgaan.

ABDIEL: Vader, ik heb drie weken geleden aan Isaac gevraagd, dat als u iets aan hem zou zeggen, wat dat volgens Isaac zou zijn. Ik wist niet dat Isaacs antwoord ons zou leiden tot de situatie waarin wij ons nu bevinden.

Ik weet niet hoe het komt dat ik zover ben meegegaan.

Ik houd van Isaac. Hij heeft me geleerd wat onvoorwaardelijke liefde is. Zijn ogen zijn zo groot, ik heb er mijn thuis gevonden. Het lijkt of een traan van een om hem wenende engel in zijn ogen is terecht gekomen en zijn kader heeft weggespoeld. Zijn

ogen zijn zo groot geworden dat hij voortdurend de grens ziet met wat hij niet weet en met wat hij niet begrijpt. Hoewel hij meer weet dan half Oxford, geeft hij zich over aan het simpele bestaan van de dingen. Geef hem een vork en hij is voor uren in de ban van het waarom, het hoe, het vanwaar en het waarnaartoe van dat simpel stuk gespleten ijzer. Ik ben smoorverliefd geworden op die jongen van jou. Maar het blijkt moeilijker te zijn dan ik dacht om zoals Isaac te leven zonder begrip, zonder grip op het kleinste ding of de geringste handeling. Ik herinner me Helsinki, we stonden op het perron van de metro, spitsuur, we gingen tegen de richting van de mensenstroom in, ineens bleef hij staan, ik trok aan zijn mouw en zei “Isaac we staan in de weg”, maar hij bewoog niet. Hij keek naar de mensen die langs hem heen stroomden, ik liet hem en keek naar hem. Ik heb nooit, nooit ogen gezien als die van hem toen, hij staarde naar de mensenzee, en zijn ogen leken een lek te zijn in de zee van niet-weten.

ISAAC: Abdiel, je moet niet over mij beginnen, je moet vader aanspreken en zeggen wat we voor hem gedaan hebben.

ABDIEL: Dat kan alleen door over jou te spreken liefje. Vader, toen ik Isaac vroeg wat het was dat U volgens hem aan ons vroeg, was zijn antwoord dit:...

ISAAC: Zeg het!

ABDIEL: ... ik krijg het niet over mijn lippen.

JUBILEE: Ik zal het zeggen. Jij zei dat als vader je iets zou zeggen, dan zou hij je dit zeggen:

Isaac, Abdiel en Jubilee. Jullie die niet weten, die dolen en gissen, ik geef jullie één zekerheid. Neem een kussensloop. Neem naald en draad. Naai erop in blauwe letters: “Vaders doodskussen.” Ik wil dat je met deze kussensloop vertrekt. Onmiddellijk. De enige manier voor mij om vredig in te slapen is als ik mijn nek volmaakt in dit kussen kan leggen. Alleen daar kan mijn laatste plaats zijn. De spanning, de spijt, de trots en de heimwee, zullen voorgoed uit de knokels van mijn nek glijden, want ze zullen been op been voelen dat gebeurd is wat moest gebeuren.

ISAAC: Precies! En waarmee zei hij moesten wij het kussen vullen?

JUBILEE: We moesten naar de oude Jakob gaan.

ISAAC: En zijn we daar geweest?

JUBILEE: Ja, we zijn daar geweest.

ISAAC: En waarom stuurde hij ons naar de oude Jakob?

JUBILEE: Omdat vader ontzettend van hem gehouden heeft. Omdat Jakob zijn meester was. Jakob is wetenschapper en wijsgeer: hij heeft de formules ontcijferd van

alle levend vlees. Een formule waarin de waarheid gebeurt, zo zei hij, de gebeurtenis van de waarheid. De oude Jakob vatte ze. En zijn biologische en scheikundige kennis heeft vader geholpen om zijn vlees te perfectioneren.

ISAAC: Inderdaad, maar waarom moesten we naar Jakob gaan?

JUBILEE: Ik vermoed omdat de kennis van de oude Jakob werd toegepast door uw vader, en dat die toepassing mee heeft geleid tot het uitbreken van mond-en klauwzeer.

ISAAC: En?

JUBILEE: Dat hebben we gedaan.

ISAAC: ...(gebaart van doe door)

JUBILEE: We hebben een week gereisd. Hij woonde in een huis aan een meer, ver op het platteland. Omgeven door boeken en manuscripten, we kwamen te voet aan, onaangekondigd. Hij wist van de vreselijke plaag van mond-en klauwzeer die over het hele continent woekert. We zeiden dat we gestuurd werden door vader. Hij ontving ons warm en hartelijk. Een innenmend mooie man. We hebben dan gezegd wat vader volgens jou zou gewild hebben. Ik wil dit niet verder vertellen.

ISAAC: Je moet!

ABDIEL: Ik zal verder gaan. Vader heeft ons ook gestuurd naar Rebecca.

ISAAC: Maar wat hebben we bij Jakob gedaan?

ABDIEL: Als je wil dat ik dit verder vertel, dan laat je me uitspreken. Je hebt vader horen zeggen dat we naar Rebecca moeten gaan. Zij woont in een loft in New York. Uw vader zou op zijn zakenreizen geregeld bij haar overnacht hebben. Ze is een bloedmooie vrouw. Eén van de meest gevierde operazangeressen van vandaag. De helderheid van haar stem zou een stuk rubber kunnen slijpen tot diamant. Het publiek dat een recital van haar bijwoont zou tot op de bodem van hun bestaan vernederd en verootmoedigd zijn. De glazige bescherm laag die mensen over zich heen laten groeien barst als kristal onder haar gezang. Haar muziek is genadeloos, en zij is ongenaakbaar. Zij kan de ultieme schoonheid voortbrengen, ieder levend wezen dat haar hoort wordt opgetild uit zijn eigen slaverige bestaan en klapwiekt over zijn eigen mogelijkheden heen. Haar muziek breekt open, maakt van mannen en vrouwen juichende paarden die over hun grenzen springen.

ISAAC: En waarom moesten we haar opzoeken?

ABDIEL: Omdat waarschijnlijk zij mee de oorzaak is voor de plaag. Als hij haar gehoord had verloor hij iedere zin voor pragmatiek. Hij wilde de absolute schoonheid

zoals hij die bij haar ervaren had altijd en overal, en hij zou beslissingen hebben genomen in zijn vleesfabriek die niet alleen de varkens en de kalveren niet aankonden, maar ook zichzelf en zijn medewerkers niet. Zijn hele hoofdkwartier had nog maar één ding voor ogen: schoner vlees! Vlees, zo schoon als de gezangen van Rebecca. En driftig als opgefokte veulens werkten ze juichend aan de omzetting van de ultieme schoonheid maar dan in de vleesverwerkende industrie. De gevolgen liggen in iedere goot te rotten.

JUBILEE: Haar appartement was prachtig, ruim. Ze liet ons binnen, lichtjes hooghartig maar erg voorkomend.

ABDIEL: Toen ze jou zag kreeg ze tranen in de ogen. Ze zei dat je op je vader leek, je ogen, de manier waarop je een vrouw voorlaat.

ISAAC: En ik heb haar een offer gevraagd, een nutteloze bijdrage, een teken.

JUBILEE: Ze dacht dat we in sprookjes en metaforen zouden blijven spreken.

ISAAC: Maar mijn schaar maakt aan alle sprookjes en metaforen een eind. Ik heb het haar uitgelegd, een mens kan niet blijven zingen en fabuleren, soms moet hij een daad stellen, een onverwacht geschenk geven, een offer, een daad waarin verbeelding en werkelijkheid elkaar voor een hartverscheurend ogenblik vinden. Ik heb haar nog zo gezegd, maar ze was niet onder de indruk van mijn woorden, werkelijkheid en verbeelding zijn maar een knip van elkaar verwijderd.

ABDIEL: En toen is ze beginnen zingen.

JUBILEE: En ze heeft niet meer opgehouden.

ABDIEL: Zelfs als het voorbij was, is ze blijven zingen.

JUBILEE: Maar ze kon toen al helemaal niet meer.

ISAAC: Heel goed Jubilee, en zeg nu aan vader wat we bij hebben.

JUBILEE: Ik ben precies zo nog wat mottig.

ISAAC: Doe wat ik je zeg!

ABDIEL: De derde week moesten we naar Jonas, een kind nog.

ISAAC: En wat voor een kind: een guitig jongetje van acht met lachende amandelogen. Iedereen sprak over hem als over een kleine heilige.

JUBILEE: Hij was de erfgenaam van het grootste mediabedrijf ter wereld, het rijkste en meest invloedrijke imperium van de planeet. De machtigste telecom- en mediaconglomeraten zouden in zijn nog kleine, speelse handen terecht komen.

ABDIEL: Uw vader en zijn vader genoten geregeld in Toscane van culinaire avonden.

Ze kenden hun macht, ze kenden hun verantwoordelijkheid. Onder het nuttigen van witte truffels wensten ze dat de volgende generatie de macht die zij hadden opgebouwd niet alleen zouden bestendigen maar ook eindelijk zouden aanwenden voor het goede. Zij konden die bekommernis er niet meer bijnemen. Als er al eens wat tijd over was spendeerden ze die liever aan een chateau Latour uit 1986. Die heeft een betere afdronk dan die scherpe zuiverheid van het edelmoedige.

JUBILEE: Dat kleine, vrolijke jongetje, die toekomstige magnaat waar zovele hun hoop op hebben gesteld, bleek een ingoed menselijk wezentje te zijn. Hij leek vanzelfsprekend vertrouwd met het goede. Nijd leek voor hem een luxeproduct waar hij geen behoefte aan had. Er werd gefluisterd dat als hij aan het roer zou komen te staan van het imperium, eindelijk de goedhartigheid zelf haar plaats zou vinden in de wereld.

ABDIEL: De vader zag zijn zoon klimmen in morele verfijning. De tederheid en generositeit van de kleine jongen was voor de vader bitterzoet, een mengsel van fierheid en vernedering. Het vlees van je arme vader was te zwak. Hij wilde graag zelf even goed zijn als het zoontje van zijn vriend. Hij wilde niet meer wachten tot de volgende generatie aan het roer zou komen te staan. Hij heeft zijn vlees beter willen maken dan het was. Hij is driftig al zijn vlees beginnen verbeteren maar hij, noch zijn schapen en runderen konden het aan. Mond-En klauwzeer was het gevolg.

ISAAC: Precies! En Jubilee, vertel voort nu: vader heeft ons gezegd een kussensloop te nemen...

JUBILEE: Dat hebben we gedaan.

ISAAC: En zoals hij gevraagd heeft hebben we naald en draad genomen en er op genaaid:

JUBILEE: "Vaders doodskussen."

ISAAC: En wat zei hij nog?

JUBILEE: Dat dit de enige zekerheid is die hij kan geven. En dat alleen als hij zijn nek volmaakt in dit kussen kan leggen hij vredig in zal kunnen slapen. Want alleen zo, zei hij, zal hij kunnen voelen, been op been, dat gebeurd is wat moest gebeuren.

ISAAC: Verlost van onze hang naar verlossing!

JUBILEE: We moesten naar Jakob, Jonas en Rebecca gaan en hun lippen erafsnijden.

ISAAC: En sindsdien kwam het ultieme neer en leefde onder ons als een gehandicapte schooier, altijd in voor een grap, altijd de mond vol van zijn lege mond.

JUBILEE: En we moesten van elke voet hun grote teen afsnijden.

ISAAC: En dat hebben we gedaan, en sindsdien struikelt het ultieme zich keer op keer te strijde.

JUBILEE: We moesten de lippen en de tenen verzamelen in zijn doodskussen, en hierop zou hij zijn hoofd leggen, en inslapen.

ABDIEL: We zaten bij Jakob in de zetel, wij drieën op een rij, de oude Jakob tegenover ons. Toen we zeiden wat we kwamen doen werd hij stil. Hij was niet verbaasd. Hij zei niets. Hij keek ons aan. Hij stond op. Hij ging naar de keuken. We bleven zitten. We hoorden een ingehouden schreeuw. Een tweede. En dan hoorden we een luid gejammer, hij kon zijn lippen niet meer op elkaar houden, hij kwam terug de kamer binnen gestrompeld, hevig bloedend, en gaf ons zijn bovenlip, zijn onderlip, zijn linkerteen en zijn rechterteen.

JUBILEE: Rebecca begon te zingen. Ze wilde niet. Maar ze verzette zich ook niet. Ik heb haar bij haar schouders vastgenomen, Abdiel hield haar benen. De aria waarmee ze de kamer vulde ging langzaam over in een vormeloos geluid.

ABDIEL: We hebben het hoofdkussen bijgevuld, het in een frigobox gestopt, en we bestelden een taxi naar de luchthaven. Een halve dag later stonden we aan de oprijlaan van het landgoed in Toscane.

JUBILEE: Hij zat op een kindertraktor.

ABDIEL: Het personeel was de tafel aan het dekken in de tuin. Hij draaide op het grint. Ik knielde, stak mijn handen uit en hij kwam lachend naar mij gelopen. Ik schrok van zoveel vertrouwen.

JUBILEE: We namen hem mee, hij liep tussen ons in, elk een handje. Achter een bramenstruik haalde Isaac zijn schaar tevoorschijn. Het was niet om aan te zien. Ik heb dat mooie blonde jongetje in mijn armen genomen, en ben zo snel ik kon naar het huis gelopen, ik heb hem brullend onder een open venster gelegd. En dan ben ik weggelopen als van mijn eigen graf.

ISAAC: En hier zijn we dan.

ABDIEL: Isaac, geef het nu aan je vader, en laat ons dan naar buiten gaan, en leven.

ISAAC: Maar hij is hier nog altijd niet.

JUBILEE: Leg het hoofdkussen hier voor hem neer. En kom mee.

ISAAC: Nee. Ik wacht.

ABDIEL: Er is een moment waarop je moet ophouden met wachten.

ISAAC: Nog niet.

ABDIEL: Ik wacht niet meer.

JUBILEE: Ik ook niet.

ISAAC: Ik wel.

ABDIEL: Lieve Isaac, het is absurd om nog te wachten.

ISAAC: Dat weet ik, maar in het wachten krijgt het absurde iets heiligs.

JUBILEE: Ik heb gewoon een nieuw paar schoenen nodig.

(de zon komt langzaam op)

ISAAC: Hij is er.

JUBILEE: (over haar versleten schoenen) Zo in het licht valt het nog veel meer op.

ISAAC: Hij komt.

ABDIEL: Isaac, het is ochtend.

ISAAC: Exact, dit is de ochtend. Vader, ik wist dat je zou komen, en dat licht je zou voorafgaan! Voor het eerst is hier licht, kijk! Kijk toch hoe mooi!

ABDIEL: Isaac, ik ben drie weken geleden, toen we hier aankwamen, 's nacht de berg op gegaan en heb er de spiegel die hier hing aan de punt van een rots gehangen. Dit licht is de weerkaatsing van de opkomende zon. Ik heb dat zelf gedaan, daar is geen wonder of verschijning mee gemoeid. Die spiegel weerkaats wat hier nooit geweest is maar wat er zou kunnen zijn. Kijk, alles baadt in het licht, wat knutselwerk, een snuifje verbeelding, en kijk, we zwemmen in het licht.

ISAAC: Je liegt.

ABDIEL: Liefje, met een beetje gezonde zin voor pragmatiek zijn leugens en illusies niet nodig.

ISAAC: Je hebt me doen geloven dat vader er was.

ABDIEL: Dat heb je zelf gedaan, ik heb een spiegel gebruikt en daar komt geen geloven aan te pas.

ISAAC: Je zit hier doodgemoedereerd een gruwelijk stuk theater voor me op te voeren.

ABDIEL: De wreedheid zit in jouw ogen, kijk wat een prachtig licht hier, hoe kan de zon nu wreed zijn? Alleen mensen zijn dat.

ISAAC: Dus mijn vader is hier niet.

JUBILEE: Dure de comprenure.

ISAAC: Als er geen vader is, dan kan er ook geen zoon zijn. Zoveel logica ken ik nog. Dus als er geen zoon is, en ik dacht dat ik dat was, dan ben ik er niet.

ABDIEL: Je bent hier.

ISAAC: Nu nog wel. Geen vader, geen zoon. Ik wil dood.

ABDIEL: Isaac, nu is het genoeg, we gaan weg, we stoppen.

ISAAC: Inderdaad: ik stop.

ABDIEL: Liefje, we hebben je hele spel meegespeeld, nu is het genoeg.

ISAAC: Nu is het genoeg.

ABDIEL: Nee, niet zo, we gaan naar buiten, we gaan cocktails drinken en dit hele verhaal waar we onszelf hebben ingenaaid wegspoelen.

ISAAC: Ga maar.

JUBILEE: We zijn al veel te ver gegaan. Maar ik dacht ok, we gaan ons van de verlossing verlossen, en ok: geen verlossing zonder bloedverlies, ook de laatste verlossing niet, maar dat is nu voor bij, nu moet je stoppen.

ISAAC: Ik stop.

ABDIEL: Houd op!

ISAAC: Ik ben niet eens begonnen met stoppen.

ABDIEL: Isaac kom, we hadden hier nooit aan moeten beginnen, het is uit de hand gelopen, dit is een spel Isaac. Jij was Isaac, weet je nog, je vader had een groot bedrijf, vleeswaren, van fokkerij tot slachterij, dat waren je eerste zinnen, dit is een spel Isaac.

JUBILEE: Ik wil gewoon schoenen met hakken en zo elegant en vriendelijk als ik kan door de straat lopen. Ik wil niet meer spelen dat er overal mond-en klauwzeer was, ik wil koffie in de Starbucks.

ISAAC: Jullie waren het ook kostbeu, het ronddolen zonder doel en zonder zin, alles bij de hand, we kenden geen oorlog en geen vrede, geen verplichting en geen vrijheid, alles kon en alles mocht, we hadden alles en leefden als blinde knaagdieren in de welstand die de geschiedenis voor ons had klaargelegd en we zijn het beginnen haten. Weet je nog Abdiel, jij ook hebt 's nachts in de Hilton na een geweldige nacht in mijn oor gefluisterd "is het dit nu?" En je zei dat je duizelde, niet van de mochito's in je maag maar van de leegte onder je rug, je walgde samen met mij en Jubilee van de vrijblijvendheid die we verwarden met vrijheid, we werden meer en meer gekweld door dat oude groteske idee van het goede, het ware en het schone. Belachelijke metafysica waar geen Ipod, American Express en Hilton tegen opkan, en dan zijn we dit spel begonnen...

JUBILEE: En dat spel stopt nu.

ISAAC: Jullie hebben evenveel bloed aan jullie lippen als ik. Ik heb het met mijn eigen ogen gezien hoe jullie opgingen in dat verhaal van ons, we hebben het

verduiveld goed bewerkstelligt: zes tenen en zes lippen. We hoopten de gesel van het ultieme ermee uit ons lichaam te trekken als een teek.

ABDIEL: Is het dan niet gelukt?

ISAAC: Is het dan niet gelukt? Mijn vader is hier niet. Geef me mijn das.

JUBILEE: Neem hem zelf.

ISAAC: (legt in zijn das een galgenknoop) Als er geen vader is, is er geen zoon.

JUBILEE: Ik wil hier weg.

ISAAC: Ga dan.

JUBILEE: Je moet meekomen.

ISAAC: Je kan me zo meteen buiten dragen.

JUBILEE: We stoppen er nu mee, zaallicht aan en iedereen naar buiten. We gaan minder cocktails drinken, we zullen af en toe wat aan liefdadigheid doen, we zullen zo nu en dan wat muziek beluisteren en we lossen puzzels op, kruiswoordraadsels en zo. We hoeven niet gelukkig te zijn maar we kunnen gewoon vrede nemen. Zoals een muur vrede heeft met de schaduw die over hem heen valt. Kom, je hebt daar geen plastron voor nodig.

ISAAC: Eens je pijn hebt gezien, echt gezien, met je vinger onrecht hebt aangeraakt, kan je niet meer terug. Kom me niet vertellen dat anything goes, de waarheid houdt zich ergens op, en eens je dat weet, ben je aan haar verplicht. Ik heb gehoord en gezien wat een ding van schoonheid met een mens kan doen, dat negeren is verraad. Ik kan niet meer terug. Deze gedachte is door mijn vader in mijn lijf gebrand als een merkteken in een stier.

JUBILEE: Waarom blijf je jezelf dat wijs maken?

ISAAC: Dit is werkelijkheid. Zo werkelijk als deze strop.

ABDIEL: We kunnen ergens in een huisje gaan wonen, je bent erg handig, je kan een konijnenkot timmeren en we zouden een kinderkamer kunnen inrichten.

ISAAC: Je overschat me, zo handig ben ik niet, help me liever hiermee.

ABDIEL: Nee dat doe ik niet. Je spreekt een andere taal dan ons.

ISAAC: Heel veel mensen spreken mijn taal.

ABDIEL: Ik had het kunnen weten. The language of the empire.

ISAAC: And she's fucking real.

ABDIEL: Ik krijg zo stilaan genoeg van die werkelijkheid van jou.

ISAAC: Ik ook, dus trek deze strop aan.

JUBILEE: Isaac, je weet niet eens of je vader leeft of dood is.

ISAAC: Ik moet het weten.

JUBILEE: Je kan het niet weten, dus wat doet het er toe. Gebruik je verbeelding voor iets anders, iets blijers, iets levendigers.

ISAAC: Trek!

JUBILEE: Dat gaat zo niet lukken.

ISAAC: Verzin er iets op!

(hij trekt en ploetert, het dreigt te lukken)

JUBILEE: (haalt een pistool tevoorschijn, zet het tegen haar slaap) Isaac, als jij gaat, ga ik ook.

ISAAC: Jubilee, wat doe je?

JUBILEE: Wat denk je dat ik doe?

ISAAC: Je gaat jezelf doodschietsen!

JUBILEE: Als jij zo geschift bent om te vergeten dat dit een spel is, kijk dan hier naar. Ik ben je zus, als je jezelf van kant maakt, kijk, dan heb je mij mee op je geweten.

ISAAC: Je wil toch helemaal niet dood...

JUBILEE: Nee, ik wil leven, en ik wil dat jij ook leeft.

ISAAC: Maar ik kan niet meer Jubilee.

JUBILEE: Je kan wel.

ISAAC: Geef dat pistool aan mij, voorzichtig.

JUBILEE: Nee. Blijf staan. Blijf staan zei ik. Als je nog één beweging maakt schiet ik eerst Abdiel neer, en dan mezelf, en jou laat ik leven. Ik verzeker je: dat zal een pretje zijn. En het zal je zeker interesseren dat er maar twee kogels in zitten: eentje voor Abdiel en eentje voor mij, en jij zal alleen blijven leven, want dat belachelijke ophangen gaat je toch niet lukken alleen.

ISAAC: Maar nee, schiet mij toch neer, jullie moeten leven.

JUBILEE: Aha, waarom moeten wij leven?

ISAAC: Omdat het leven jullie toelicht, jullie kunnen het.

JUBILEE: Wat kunnen wij?

ISAAC: Leven! Onbekommerd, zonder vader, zonder gebod, zonder god, zonder meester.

JUBILEE: Hoe denk je dan dat het komt dat wij dat kunnen?

ISAAC: Omdat jullie niet verteerd worden door de drang te begrijpen, te begrijpen wat waar is, te begrijpen wat moet.

ABDIEL: Voor wie neem jij ons eigenlijk? Denk jij nu echt dat wij twee kontente kuikens zijn? Krols op de schaduw van een worm? Jongetje toch. Wij hebben even hard als jou het leven dat we leidden gehaat. We leken soeverein en bevrijd maar we zijn gegijzeld door onze laffe wafeltijd. Het leven als creatieve spijskaart, en intussen zakte de grond onder onze voeten weg. Ik heb me nooit zo genaaid gevoeld als door die hele zwik van dat zwierige alles kan. Waarom denk je dat ik met jou mee naar hier ben gekomen, waarom denk je dat Jubilee en ik zo verduiveld ver met je mee zijn gegaan in dit spel dat we hier zijn begonnen? Ik had er hoop op lieve Isaac, toen we begonnen. Ik dacht wie weet komen we al spelend uit in een ander tijdperk, een tijdperk waarin we in andere verhouding kunnen leven met het absolute. Zoals een motor draait zonder trilling, in elegante rust en kracht. Maar je wordt even waanzinnig als die andere slachtoffertjes die terug voor een christelijke middenstreep in hun haar kiezen, en prevelen om vader en gezag.

ISAAC: Zeg me dan wat ik moet doen...

JUBILEE: Nee, dat ga je zelf zeggen.

ABDIEL: Dat moet, je moet dat zelf zeggen.

ISAAC: Maar als ik zelf zeg wat ik moet doen, dan is dat moeten toch ondraaglijk relatief.

ABDIEL: Wen er maar aan.

JUBILEE: Dat moet. Er moet gemoet.

ISAAC: Maar wat moet?

ABDIEL: Alleen moralisten zeggen wat moet, en daar gaan we ons niet toe verlagen. Al wat wij weten, Isaacje, is dat er moet.

JUBILEE: En nu moeten we opnieuw spelen. Maar nu moeten we blijven spelen, we moeten we het moeten blijven spelen.

ISAAC: Hoe moet je beginnen?

JUBILEE: Start.

EINDE